

SYLLABUS (II ciklus studija)

Odsjek	Pedagogija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Sociologija obrazovanja				
Šifra/kod	FIL PED 436	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	6
Ciklus studija	II	Semestar	II	NPP 2019/20.	
				Ak. godina	2026/27. 2027/28.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Sociologija odgoja				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski, hrvatski i srpski jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	prof.dr. Lejla Osmić, vanredna profesorica			
	Kontakt podaci	Kabinet: 105 E-mail: lejla.osmic@ff.unsa.ba lejla.osmic.ffsa@gmail.com Telefon: 253 151	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja: 2 seminar: / vježbe: 3				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Sociologija obrazovanja kao naučna disciplina; obrazovanje kao društveni fenomen i proces; društvene funkcije obrazovanja; sociološke teorije obrazovanja; skriveni kurikulum i društvena reprodukcija; obrazovanje i društvena stratifikacija; društvene nejednakosti u obrazovanju; stereotipi, predrasude, socijalna distanca i socijalno isključivanje; škola kao zajednica mira; obrazovne politike i društvena mobilnost; obrazovanje i tržište rada; globalizacija i obrazovanje; obrazovanje u tranzicijskim društvima; inkluzivno obrazovanje; digitalizacija i društvene promjene u obrazovanju; perspektive razvoja obrazovanja i obrazovanje za održivi razvoj; transformativni potencijal obrazovanja u savremenom društvu.				
SDG (ciljevi	SDG 1, SDG 4, SDG 5, SDG 10, SDG 17				

održivog razvoja)	
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj kolegija je osposobiti studente za razumijevanje i kritičko razmatranje obrazovanja kao društvenog fenomena i procesa, njegove povezanosti s društvenom strukturom, nejednakostima, socijalizacijom i društvenom reprodukcijom, te za analizu obrazovnih institucija, politika i praksi u kontekstu savremenih društvenih promjena.
Ishodi učenja	Nakon poleženog ispita studenti će moći: - Analizirati obrazovanje u kontekstu društvenih odnosa i nejednakosti. - Interpretirati sociološke teorije obrazovanja u odnosu na obrazovne procese i institucije. - Vrednovati obrazovne politike i prakse iz perspektive društvene pravednosti i inkluzije. - Kritički razmatrati obrazovanje u kontekstu savremenih društvenih promjena. - Kreirati prijedloge za unapređenje obrazovnih praksi u skladu s potrebama savremenog društva.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Predmet i konstituiranje sociologije obrazovanja Predmet i područje proučavanja sociologije obrazovanja. Nastanak i razvoj naučne discipline. Odnos sociologije obrazovanja prema sociologiji, pedagogiji i drugim društvenim naukama
2.	Obrazovanje kao društveni fenomen Obrazovanje u društvenom kontekstu. Društvena uvjetovanost obrazovanja. Manifestne i latentne funkcije obrazovanja. Odnos obrazovanja i društvenih promjena
3.	Sociološke teorije obrazovanja Temeljni sociološki pristupi obrazovanju. Funkcionalistička, konfliktna i interakcionistička perspektiva. Doprinos socioloških teorija razumijevanju obrazovnih procesa i institucija.
4.	Obrazovanje i društvena stratifikacija Povezanost obrazovanja i društvene stratifikacije. Društveni položaj i obrazovne mogućnosti. Klasne, rodne i etničke nejednakosti u obrazovanju. Jednakost obrazovnih mogućnosti.
5.	Obrazovanje i društvo znanja Znanje i obrazovanje u savremenom društvu. Koncept društva znanja. Promjene društvene uloge obrazovanja. Kritičko razmatranje savremenih očekivanja od

	obrazovanja.
6.	Skriveni kurikulum i društvena reprodukcija
	Pojam i obilježja skrivenog kurikuluma. Vrijednosti, norme, očekivanja i obrasci ponašanja u obrazovnim institucijama. Obrazovanje kao prostor društvene i kulturne reprodukcije.
7.	Obrazovanje i socijalna isključenost
	Stereotipi, predrasude i socijalna distanca. Mehanizmi socijalnog uključivanja i isključivanja u obrazovanju. Diskriminacija i marginalizacija u obrazovnom kontekstu.
8.	
	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Inkluzivno obrazovanje – koncepti i prakse inkluzije
	Društvene pretpostavke inkluzivnog obrazovanja. Pristup, učešće i postignuće. Društvene prepreke inkluziji i uloga odgojno-obrazovnih ustanova u njihovom prevazilaženju
10.	Škola kao zajednica mira
	Uloga škole u razvoju kulture mira i nenasilja. Odnosi, dijalog, tolerancija i uvažavanje različitosti u školskoj zajednici. Obrazovanje kao prostor prevencije sukoba i socijalne integracije.
11.	Obrazovanje i tržište rada
	Odnos obrazovanja, kvalifikacija, zapošljivosti i profesionalnih puteva; promjene zahtjeva tržišta rada prema obrazovanju..
12.	Globalizacija i obrazovanje
	Uticaj globalizacijskih procesa na obrazovanje. Internacionalizacija obrazovanja. Uloga međunarodnih organizacija u oblikovanju obrazovnih politika i razvojnih pravaca obrazovanja.
13.	Digitalizacija u obrazovanje
	Digitalna transformacija obrazovanja. Utjecaj digitalnih tehnologija na obrazovne procese, odnose i komunikaciju. Digitalne nejednakosti i dostupnost obrazovanja. Mogućnosti i izazovi primjene digitalnih tehnologija u obrazovanju.
14.	Perspektive razvoja obrazovanja
	Savremene društvene promjene i budućnost obrazovanja. Obrazovanje za održivi razvoj. Transformativni potencijal obrazovanja i uloga obrazovnih institucija u razvoju društva.
15.	Evaluacija nastavnog rada i refleksija o početnim očekivanjima
	Evaluacija sadržaja, organizacije i načina realizacije kolegija. Osvrt na početna očekivanja studenata, iskustva tokom nastave i ostvarenost očekivanja te formuliranje prijedloga za unapređenje nastavnog procesa
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)

17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava je interaktivnog karaktera. Oblici rada koji se primjenjuju su: frontalni, grupni, individualni i individualizirani. Metode nastavnog rada su verbalno – tekstualne i ilustrativno – demonstrativne uz primjenu kreativnih tehnika učenja i podučavanja.															
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:															
	<table><tr><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>kolokvij</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>portfolij</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td>završni ispit</td><td>50</td><td>50%</td></tr><tr><td>ukupno</td><td>100</td><td>100%</td></tr></table>	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	kolokvij	10	10%	portfolij	40	40%	završni ispit	50	50%	ukupno	100	100%
	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)													
	kolokvij	10	10%													
	portfolij	40	40%													
završni ispit	50	50%														
ukupno	100	100%														
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																
• Kolokvij: studenti su obavezni pročitati dvije knjige sa popisa literature. Kolokvij uključuje akademsku raspravu, pri čemu se vrednuju razumijevanje pročitanih djela, sposobnost povezivanja sa sadržajima kolegija, argumentiranost, kritičko promišljanje i jasnoća usmenog izlaganja. Realizira se u 11. i 12. sedmici nastave. • Portfolio: predstavlja zbirku odabranih analitičkih, problemskih i praktičnih zadataka nastalih tokom vježbi i praktične nastave, uključujući mini-istraživački zadatak i završnu refleksiju. Portfolio dokumentira ostvarivanje ishoda učenja i povezanost teorijskih spoznaja s odgojno-obrazovnom praksom. Predaje se u 12. sedmici nastave. • Završni ispit: pismena provjera znanja (ZOT - zadaci objektivnog tipa); da bi pristupili završnom ispitu studenti moraju ispuniti sve prethodne obaveze planirane syllabusom (pozitivno ocijenjen portfolij, kolokvij)																
Napomena: Detaljne upute za realizaciju praktične nastave i izradu portfolija studenta bit će pravovremeno dostupne tokom nastave. Da bi pristupili završnom ispitu studenti su dužni tokom nastave dostići minimalan broj bodova (55%) za svaki oblik ativnosti.																
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere															

	znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova..
Literatura	1. Bjelopoljak, Š., Osmić, L., Midžić, A., & Kafedžić, L. (2022). Povezanost startnih pozicija i učeničkih postignuća iz matematike na TIMSS 2019 u zemljama Zapadnog Balkana. <i>Zbornik radova Odsjeka za pedagogiju</i>, 4, 65–78. 2. Camović, Dž., & Hodžić, L. (2017). An analysis of preschool education in Bosnia and Herzegovina: Fairness and equal opportunities for all children. <i>Journal of Contemporary Educational Studies</i>, 68(3), 154–171. 3. Duerr, K., Spajić-Vrkaš, V., & Ferreira Martins, I. (2002). <i>Učenje za demokratsko građanstvo u Europi</i>. Zagreb: Centar za istraživanje, izobrazbu i dokumentaciju u obrazovanju za ljudska prava i demokratsko građanstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu. 4. Freire, P. (2002). <i>Pedagogija obespravljenih</i>. Zagreb: ODRAZ. 5. Hodžić, L. (2016). Pedagoške implikacije socijalne isključenosti Roma. <i>Zbornik radova Odsjeka za pedagogiju</i>, 1, 77–90. 6. Illich, I. (1980). <i>Dole škole</i>. Beograd: BIGZ. 7. Liessmann, K. P. (2008). <i>Teorija neobrazovanosti: Zablude društva znanja</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk. 8. Liessmann, K. P. (2019). <i>Obrazovanje kao izazov</i>. Zagreb: Školska knjiga. 9. Osmić, L. (2020). Subjektivna socijalna isključenost studenata i rizičnih skupina mladih. <i>Zbornik radova Odsjeka za pedagogiju</i>, 3, 8–20. 10. Osmić, L. (2026). Understanding social exclusion through a sociopedagogical perspective: Theoretical frameworks and pedagogical implications. <i>Društvene i humanističke studije</i>, 11(1), 703–718. doi:10.51558/2490-3647.2026.11.1.703 11. Osmić, L., & Bjelan, S. (2025). Efekti neformalnih programa obrazovanja na unapređenje životnih vještina i kvalitete iskustva studiranja. U <i>Perspektive razvoja obrazovanja odraslih u sljedećem desetljeću</i> (str. 62–71). 12. Pastuović, N. (2012). <i>Obrazovanje i razvoj: Kako obrazovanje razvija ljude i mijenja društvo, a kako društvo djeluje na obrazovanje</i>. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja. 13. Pilić, Š. (Ur.). (2008). <i>Obrazovanje u kontekstu tranzicije: Prilozi sociologiji obrazovanja</i>. Split: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

	<i>Dodatna</i> 1. Hodžić, L. (2013). <i>(Anti)diskriminacija romske djece u osnovnim školama – analiza stanja</i>. Sarajevo: Udruženje Kali Sara – RIC. 2. Lesourne, J. J. (1993). <i>Obrazovanje i društvo</i>. Zagreb: Educa. 3. Mijatović, A. (2002). <i>Obrazovna revolucija</i>. Samobor: Hrvatski zemljopis. 4. Perotti, A. (1995). <i>Pledoaje za interkulturalni odgoj i obrazovanje</i>. Zagreb: Educa. 5. Slatina, M. (2006). Odgoj i obrazovanje između političke i kulturne demokratije. <i>Godišnjak Fakulteta političkih nauka u Sarajevu</i> Shodno potrebama nastavnog procesa studenti će se upućivati na druge dostupne relevantne izvore.
Napomene	Od studenata se očekuje da odgovorno pristupaju svim zadacima i obavezama, te da postupaju u skladu sa pravilima studiranja i kodeksom ponašanja. Studenti imaju pravo na profesionalni odnos s nastavnikom, a koji se temelji na međusobnom povjerenju i pristojnom ponašanju.